

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ЛІНГВОДИДАКТИКИ ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Формування комунікативної компетенції студентів-іноземців в процесі вивчення української мови як іноземної

Артюмова О.І.

*ст. викл. кафедри філології та лінгводидактики
Харківський національний автомобільно-дорожній університет
м. Харків, Україна
e-mail: olechka.artiomova@gmail.com*

Тараненко В.В.

*ст. викл. кафедри філології та лінгводидактики
Харківський національний автомобільно-дорожній університет
м. Харків, Україна
e-mail: taranenkovaleriav@gmail.com*

Комунікативна спрямованість процесу навчання є однією з домінуючих тенденцій сучасної методики викладання іноземних мов. Основною ж метою навчання іноземних мов є, на наш погляд, формування комунікативної компетенції. Формування професійної комунікативної компетентності у студентів-іноземців, які вивчають українську мову є важливим завданням. Цю актуальність зумовлено необхідністю максимально швидкого включення студентів до навчального процесу з вивченням спеціальних предметів. Ми вважаємо, що одним з найбільш актуальних питань є навчити їх спілкування українською мовою в професійній і соціально-культурній сферах. Комунікативна компетенція студентів реалізується в системі цільових установок ціннісних орієнтацій, спрямованості особистості, визначаючи її

мотиваційну сферу спілкування та здібності, комунікативні якості та властивості, вибір способів та стилів спілкування [2].

Метою навчання іноземних студентів у вищих навчальних закладах є формування їх комунікативної компетенції, тобто набору і реалізації програм мовної поведінки залежно від здатності людини орієнтуватися в обстановці спілкування. Необхідно зазначити, що формування комунікативної компетенції у іноземців є однією з умов успішного оволодіння мовою. В умовах мовного середовища при взаємодії усіх її функцій формування комунікативної компетенції іноземних учнів прискорюється. При цьому мовне середовище, впливаючи на іноземців через свої компоненти-джерела (письмові і усні), грає роль інформанта про навколишню дійсність і те практичне середовище, в якому реалізуються отримані країнознавчі та комунікативні знання і вміння. Ми розглянемо основні засоби формування комунікативної компетенції студентів-іноземців на підготовчому факультеті.

Комунікативна компетенція пов'язана з різними видами мовної діяльності, тому слід говорити про формування комунікативної компетенції при навчанні письма, читання, аудіювання або говоріння. Різні технології навчання української мови сприяють інтенсивнішому включенню іноземних учнів в реальне спілкування в мовному середовищі. Сформувати комунікативну компетенцію можна лише за умови володіння студентами тим об'ємом мовного матеріалу, який потрібний при спілкуванні на певну тему і в певних умовах діяльності. Формування комунікативної компетенції тісним чином пов'язане з мовною компетенцією. Мовна компетенція має бути підпорядкована комунікативній, про це не можна забувати під час навчання граматики української мови. Добре знання граматики – це не мета, а засіб забезпечення комунікативної компетенції. Однією з необхідних умов формування комунікативної компетенції студентів у процесі навчання, на наш погляд, є наявність предметної, а засобом – мовної компетенції.

Завдання викладачів-філологів полягає в тому, щоб допомогти учням опанувати цю компетенцію засобами української мови. Сприяє цьому виконання системи вправ, яку побудовано на основі поетапного формування навичок і умінь в кожному виді мовної діяльності. Тобто це і мовні вправи, спрямовані на розвиток мовної компетенції учнів – засоби формування комунікативної компетенції; завдання з опорами, які дозволяють об'єднати знання та уміння (мовну комунікативну компетенцію), а також реально-комунікативні завдання, наближені до завдань на заняттях із загальноосвітніх предметів, які є повчальними в плані формування предметної, мовної і, кінцею кінцем, комунікативної компетенції і показують рівень їх розвитку.

Формування комунікативної компетенції в аудіюванні, на думку багатьох філологів, має бути поетапним. Тільки тоді воно приведе до підвищення ефективності навчання спілкування іноземних студентів в професійній сфері на підготовчому факультеті і створить міцний фундамент для їх успішного навчання на першому курсі відповідного вищого навчального закладу.

Ефективність формування комунікативної компетенції в різних видах мовної діяльності визначається в першу чергу комунікативним змістом навчання, тобто такою сукупністю форм спілкування українською мовою, яку тематично пов'язано з майбутньою спеціальністю студента. З цього боку науковий текст слід розглядати як вищу комунікативну одиницю, що сприяє реалізації комунікативних потреб. Практичний досвід показує, що професійна сфера комунікації є для іноземних студентів засадничою у формуванні мовних компетенцій.

Цілеспрямоване домашнє читання забезпечує можливість формування у іноземних студентів підготовчого факультету достатнього рівня комунікативної компетенції для подальшої професійної і наукової діяльності і займає важливе місце в системі формування умінь і навичок самостійної роботи при професійно орієнтованому навчанні.

Навчальний процес на підготовчому факультеті повинен включати різні технології навчання української мови, сприяти інтенсивнішому включенню іноземних учнів в реальне спілкування в мовному середовищі. Формування комунікативної компетенції припускає досягнення практичного володіння мовою, близького до рівня його носіїв в актуальних для студентів основних сферах спілкування: соціально-культурній, професійній, у сфері неофіційного спілкування. Завдання практичного оволодіння мовою припускає високий рівень сформованості у студентів мовних умінь на базі лінгвістичних знань і щедрої мовної практики.

Такими ми бачимо найважливіші види діяльності, які сприяють ефективному становленню комунікативної компетенції студентів-іноземців, що навчаються на підготовчому факультеті.

Література:

1. Бадюл Л.М., Цибух Л.М. Творчі вправи як засіб розвитку комунікативної компетенції студентів. *Наука і освіта*. 2015. №1. С. 5-8.
2. Козак М.В. Комунікативний метод навчання іноземних мов. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка, соціальна робота*. 2014. Випуск 32. С.93-95.
3. Єрмоленко С.Я. Формування комунікативної компетенції у лінгводидактиці. *Українська мова і література в школі*. 2007. № 3. С. 42-46.
4. Палінська О. Корекція помилок студентів у курсі української мови як іноземної. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*: зб. наук. праць. Львів, 2011. Вип. 6. С. 204-210.

Навчання ідіом на заняттях з англійської мови

Карімова Н.Е.

*викладач кафедри іноземних мов
Мінгечевірський державний університет
Мінгечевір, Азербайджан
e-mail: nargiz.karimova@mdu.edu.az*

У сучасний час основною метою навчання іноземної мови є не навчання новим знанням і відомостям про мову, а системне оволодіння мовою як засобом спілкування. Навчання студентів комунікативним навичкам і звичкам